

مناطق خشک جهان با ناب‌آوری اندکی برخوردارند. باوجوداین، در معرض انواع تشنه‌های محیطی، به‌ویژه کم‌آبی و گرمای قرار دارند. انسان در طی دوران زندگی بسیار طولانی خود در این مناطق، به این تنش‌ها سازگار شده ولی عدم دسترسی به آب شیرین برای برپایی تمدن‌ها تغییراتی اقلیمی، رشد جمعیت، تحولات اقتصادی و سیاسی و نیز ورود فناوری‌های نامساعد را افزایش یافته و در نتیجه منابع طبیعی تجدیدپذیر به‌ویژه آب، خاک و تنوع زیستی آن خسارت‌های غیرقابل‌گشتی را تجربه کرده است. بدینسان مناطق خشک به محل ظهور بسیاری از مسائل امنیتی جهانی آسیب دیده است. در ایران شرایط بحران سلامت سابقه‌دارترین کشور دنیاست که در این مناطق، طرأحی، روش‌های مدیریت مبتنی بر مفاهیم پوشش‌دافتی در قالب پهنش‌اگر و اکواکلون‌مورودناهی قواعد علمی و نیز سیاست‌گذاران جهانی سازمان بهداشت منطقه‌ای و نیز متبصر همین کشور، به‌ویژه در ایران است؛ زیرا تاکنون چنین ساختار تولیدی-پیدا کننده در مناطق خشک و نیمه‌خشک در هیچ‌یک از کشورهای منتخب دنیا وجود نداشته است. در کشور منتخب منطقه غرب آسیا، فدراسیون توسعه است، دفتر توسعه، در فقر فزاینده، در فقر دوم به وضعیت منابع و پوشش‌های کشاورزی در مناطق خشک پرداخته است و دفتر آخر به هیات‌های بومسازگار در کشاورزی مناطق خشک اختصاص دارد. مطالب این مجموعه به تجزیه آرایش‌های پژوهشی برنامه‌ریزان این مراکز علمی است و توانمندسازی استان دانش‌روم‌های دانش‌جویان رشته‌های مهندسی کشاورزی، منابع طبیعی، زمین‌شناسی، ژئو و جوامع و همچنین کشاورزان و پیشروان بخش واقع شود.

بوم‌شناسی غذا و تغذیه

حمیدرضا فالاحی^{۱*}، محمدعلی بهدانی^۲ و مهسا اقحوانی شجری^۳
 ۱- دانشیار گروه پژوهشی گیاه و تنش‌های محیطی دانشگاه بیرجند
 ۲- استاد گروه پژوهشی زعفران دانشگاه بیرجند
 ۳- پژوهشگر پسادکترای دانشگاه فردوسی مشهد
 *- Email: Hamidreza.fallahi@birjand.ac.ir

۹-۱ مقدمه

تأمین پایدار غذا از بُعد کمیت و کیفیت یکی از مهم‌ترین اولویت‌های جامعه جهانی به‌خصوص در طی چند دهه اخیر بوده است. در کنار فراهمی غذا، مسئله آگاهی از ارزش‌های تغذیه‌ای منابع غذایی و انتخاب الگو و رژیم غذایی سالم و پایدار نیز از اهمیت بالایی برخوردار است (سلطانی و همکاران، ۱۳۹۸؛ سازمان غذا و کشاورزی جهانی^۱، ۲۰۱۸). افزایش جمعیت و متوسط میزان درآمد، در کنار توسعه شهرنشینی همگی به افزایش تقاضا برای غذا منجر شده و رژیم غذایی بخش قابل توجهی از جامعه جهانی را به سمت مصرف فراورده‌های دامی و غذاهای فراوری شده سوق داده است (سازمان غذا و کشاورزی جهانی، ۲۰۱۸).

باوجوداینکه در طی چند دهه اخیر پیشرفت‌های قابل توجهی درخصوص کاهش گرسنگی صورت گرفته است، اما هنوز هم ۸۲۱ میلیون نفر از مردم جهان با گرسنگی مزمن روبه‌رو هستند و بیش از دو میلیارد نفر از انواع مختلف کمبود ریزمغذی‌ها رنج می‌برند (سازمان غذا و کشاورزی جهانی، ۲۰۱۸). برای پاسخ‌گویی به نیازهای جهانی، پیش‌بینی شده است که میزان تولیدات کشاورزی شامل غذا، علوفه و سوخت زیستی تا سال ۲۰۵۰ باید حدود ۵۰ درصد در مقایسه با سال ۲۰۱۲ افزایش یابد تا بدین ترتیب نیازهای غذایی جمعیت ۹/۷۳ میلیارد نفری آن زمان را تأمین کند (سازمان غذا و کشاورزی جهانی، ۲۰۱۷).

1. Food and agriculture organization (FAO)